

Проект BG0713EFF-514-220513 се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013,
съфинансирана от Европейския фонд за рибарство на Европейския съюз

Оценка на наличието на свръхпроизводство на аквакултури в България

Юни 2016 г.

Аналитичен доклад за 2014 г. относно наличието на свръхпроизводство и оценка на влиянието на производствените мощности по проекти, договорени за финансиране по Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ изготвен в изпълнение на обществена поръчка с предмет „Наемане на външна организация, която да извърши проучване с цел оценка на наличието на свръхпроизводство на аквакултури в България“

Възложител:

**Изпълнителната агенция
по рибарство и
аквакултури**

Изпълнител:

Ноема ООД

Съдържание

1. Въведение.....	3
2. Източници на информация.....	4
3. Контекстуална рамка.....	5
4. Годишна консумация на риба и други водни организми.....	6
4.1 Консумация на риба и рибни продукти	6
4.2 Сравнение на консумираните количества през 2013 и 2014 от 16-те ценни вида.	10
4.3 Снабдяване с риба и рибни продукти	11
4.4 Потребителски нагласи при понижаване на цените.....	13
4.5 Оценка на потребителите относно качеството на предлаганата риба и аквакултури	16
5. Производство на аквакултури и производствени мощности.....	18
5.1 Производство на аквакултури	18
5.2 Производствени мощности.....	21
6. Внос и износ на аквакултури.....	22
6.1 Внос	22
6.2 Износ.....	25
6.3. Търговско салдо.....	27
7. Оценка за производството и консумацията на риба и други водни организми от населението в страната	27
8. Размер на вътрешен пазар	29
8.1. Размер на вътрешен (явен) пазар.....	30
8.2. Цени.....	31
9. Обобщение	34

1. Въведение

Настоящият доклад е изготвен в съответствие с договор Д-91 от 11.11.2015 г. за изпълнение на обществена поръчка с предмет: „Наемане на външна организация, която да извърши проучване с цел оценка на наличието на свръхпроизводство на аквакултури в България“.

Докладът представя резултатите от проведеното кабинетно проучване, състоящо се в събрането и анализирането на вторични данни от публикувани официални източници, статистически данни, резултати от предишни изследвания, данни и информация в нормативни, стратегически и други официални документи както и резултати от проведеното национално представително количествено изследване относно консумацията на аквакултури сред населението.

Основната цел на кабинетното проучване бе да се извърши актуална оценка за наличие на свръхпроизводство на аквакултури в България за 2014 г. на база икономическите данни за сектор „Рибарство“: консумация на продукти от улов и аквакултури, производство на аквакултури, стопански улов, внос и износ на риба и рибни продукти, цени, заетост в сектора и други. Изследването също имаше за цел да проучи и влиянието на производствените мощности на проектите, договорени за финансиране от Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ в областта на аквакултурите, подкрепени от ЕФР.

При изпълнението на кабинетното проучване бяха събрани и анализирани документи със съществуващи данни и анализи на сектора, като предишни проведени емпирични проучвания, годишни доклади за състоянието и развитието на земеделието, програмни и стратегически документи с цел осигуряване на приемственост между настоящето статистическо проучване и предишни такива. За целите на анализа на свръхпроизводство бяха ползвани и данни от специално проведеното емпирично статистическо проучване сред домакинствата в страната.

Фокус на събирането на данни и анализ представляват 16 ценни стопански вида – обект на аквакултурите в България, както следва:

- дъгова пъстърва

Европейски съюз

Проект **BG0713EFF-514-220513** се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013, съфинансирана
от Европейския фонд за рибарство на Европейския съюз

- шаран
- сребриста каракуда
- бял толстолоб
- пъстър толстолоб
- европейски сом
- американски сом
- африкански сом
- червеноперка
- бял амур
- черен амур
- бяла риба (сулка)
- барамунди
- руска есетра
- езерен рак
- черна морска мида

2. Източници на информация

В хода на кабинетното проучване бяха събрани и анализирани годишни доклади и публични данни за сектор Рибарство от официални източници, както следва:

- Национален статистически институт
- Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури
- САПИ
- Професионални организации
- Други

Беше проведено еднократно ретроспективно емпирично статистическо изследване (подобна методология на проведеното през 2012 г. от Национален

статистически институт), сред домакинствата в страната с цел набиране на първични данни относно консумацията на риби и рибни продукти със следните параметри:

- Обхват: територията на цялата страна;
- Извадка: двустепенна случайна гнездова извадка: $N=2000$;
- Целева група: домакинствата в страната;
- Лице за контакт: лицето в домакинството на 18 и повече навършени години, което отговаря за снабдяването на домакинството с хранителни продукти (включително риба и рибни продукти);
- Метод за регистрация на данните: пряко лично интервю (лице-в-лице) в дома на респондента.

3. Контекстуална рамка

Производството на аквакултури и рибарството, като част от основните стопански отрасли в икономиката, имат изключително важна и специфична роля както на национално, така и на международно равнище. Именно на тях са посветени и редица стратегически документи, залегнали в европейските програми за развитие на страните от ЕС.

В описанието на приоритетните мерки на Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ се посочва, че общият приход от рибарски дейности на територията на Република България прибавя около 14,3 млн евро към икономиката на страната. Друга важна характеристика на сектора, която също се споменава там, е, че той осигурява сравнително висока работна заетост на регионално равнище и особено в крайбрежните райони. Тези две обстоятелства аргументират и необходимостта от събиране на актуална и надеждна информация относно производството, преработката и потреблението на аквакултури в България. Силната фрагментация на сектора създава и допълнителните предпоставки за нуждата от

систематизиране и актуализиране на наличната информация с цел подпомагане неговото устойчиво развитие, модернизиране и конкурентоспособност.

В многогодишния национален стратегически план за аквакултурите в Република България (2014-2020) са идентифицирани основните предимства на сектора, между които благоприятните климатични условия за развитие, дългогодишни традиции при различни типове производства, ръст при търсенето на вътрешния и външния пазар, както и наличие на предпоставки за диверсификация на дейностите чрез развиване на туризъм. Наред с тях са изброени и редица слаби страни, свързани с недостатъчната конкурентоспособност на световния пазар, сравнително по-ниската консумация на аквакултури, както и недобрата координация в действията на браншовите организации.

През октомври тази година българското правителството одобри втори вариант на новата програма за морско дело и рибарство, (ПМДР) 2014-2020 г. чиято основна стратегическа цел отново е свързана с постигането на конкурентоспособност и развитие на рибарството и аквакултурите.

4. Годишна консумация на риба и други водни организми

4.1 Консумация на риба и рибни продукти

Данните от проведеното национално представително изследване сочат, че 76% от всички домакинства в страната (всички домакинства: 3 005 589), представляващи приблизително 2 284 000 домакинства са консумирали риба и рибни продукти през последната година, като средната честота на консумация е 1,6 пъти месечно. Трите

най-често консумирани видове риба от домакинствата са скумрия (46%), шаран (35%) и цаца (21%). Средната годишна консумация на домакинство е 17.4 кг, а средното годишно количество на лице от домакинство – 7.3 кг.

От 16-те ценни стопански вида, поставени на фокус в настоящето изследване, най-често консумираната риба е шаранът. Той се консумира от 35% или около 1 060 000 от домакинствата в страната. На второ място по честота на консумация се нарежда дъговата пъстърва с 13%, консумирана от близо 400 000 домакинства. На трето място - бяла риба (сулка) с 8,6%, консумирана от близо 260 хил. домакинства. Следва пъстър толстолоб с 6,6%, консумиран от около 200 хил. домакинства. Общо, на тези четири вида се дължи 83% от общото потребление риба сред 16-те ценни стопански вида.

Преизчислено върху всички домакинства в страната, средната годишна консумация на домакинство от 16-те ценни вида риба е 6.1 кг, а на лице от домакинство – 2.5 кг. Продължава тенденцията, регистрирана през 2013 г., за намаляване на консумацията по отношение на ценните стопански видове. За сравнение, данните на НСИ показват, че през 2012 г. едно домакинство е консумирало средно 11.8 кг, а през 2013 г. – 9.0 кг. Следователно, 2.9 кг средно е консумирало едно домакинство повече през 2013 г. в сравнение с 2014 г.

Най-ниско проникване на консумацията от 16-те ценни вида е регистрирана при черния амур и руската есорта, където относителният дял на домакинствата, които са посочили, че са консумирали тези видове риба, е под 0,1%. Нисък е и делът на консумиращите видове като барамунди и африкански сом - едва 0,2% от домакинствата (за всеки вид).

Въпреки високия дял на домакинствата, консумиращи шаран, то средното количество от този вид риба (9.5 кг) е близко до средните годишни количества на други видове риба, които се консумират от значително по-малко домакинства, но за сметка на това в по-големи количества – червеноперка, предпочитана от около 100 хил. домакинства, консумиращи средно 8.3 кг на година; пъстър толстолоб, консумиран от приблизително 200 хил. домакинства и средно количество от 8.6 кг; европейски сом, който консумират едва около 45 хил. домакинства в страната, но при

средно количество от 9.4 кг годишно; и сребриста каракуда, консумирана от около 120 хил. средно по 11.2 кг годишно.

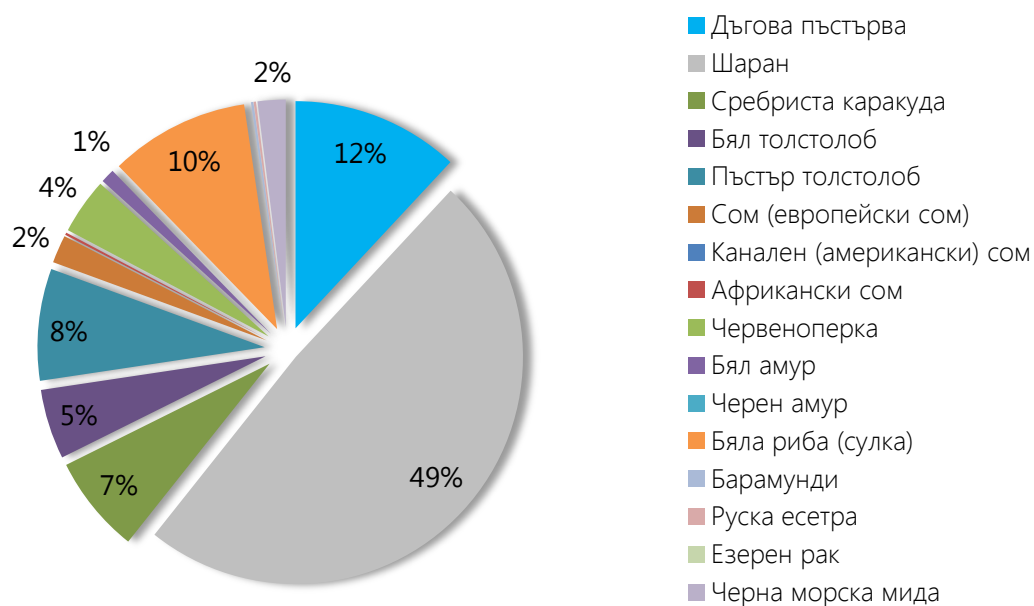
Таблица 1. Обща консумация (в дома и в заведение) през последната година

Вид риба	Дял от всички домакинства (%)	Консумиращи риба домакинства		Всички домакинства	
		консумация средно на домакинство (кг)	консумация средно на лице (кг)	консумация средно на домакинство (кг)	консумация средно на лице (кг)
Дъгова пъстърва	13,1	6,3	2,6	0,8	0,3
Шаран	35,3	9,5	3,9	3,3	1,4
Сребриста каракуда	4,0	11,2	4,6	0,4	0,2
Бял толстолоб	4,6	7,3	3,0	0,3	0,1
Пъстър толстолоб	6,6	8,6	3,6	0,6	0,2
Сом (европейски сом)	1,5	9,4	3,9	0,1	0,1
Канален (американски) сом	0,3	7,5	3,1	0,0	0,0
Африкански сом	0,2	6,5	2,7	0,0	0,0
Червеноперка	3,3	8,3	3,5	0,3	0,1
Бял амур	2,4	3,8	1,6	0,1	0,0
Черен амур	0,0	0,0	0	0,0	0,0
Бяла риба (сулка)	8,6	7,7	3,2	0,7	0,3
Барамунди	0,2	2,0	0,8	0,0	0,0
Руска есетра	0,1	5,0	2,1	0,0	0,0
Езерен рак	0,4	2,7	1,1	0,0	0,0
Черна морска мида	2,4	4,7	2,0	0,1	0,0

Източник: ретроспективно проучване, ноември 2015

Логично на дяловете, почти 50% от домакинствата, които са консумирали поне един вид риба през последната година, са консумирали шаран. На второ място се нарежда дъгова пъстърва. На трето и четвърто място с почти еднакви относителни дялове се нареждат пъстър толстолоб и бяла риба (сулка). На пето място е сребриста каракуда. Най-слаба консумация от 16-те ценни вида сред домакинствата е регистрирана за черния амур, африканския сом, руската есетра и барамунди.

Графика 1. Относителен дял на консумираните видове от домакинствата, които са консумирали поне един от 16-те ценни вида през 2014 г.

Източник: ретроспективно проучване, ноември 2015

По отношение на количествата, консумирани от домакинствата през 2014 г. и началото на 2015 г., четири са видовете риба, освен шаран, които имат по-значителни и близки дялове между 7% до 12% консумирани количества, като формират заедно 37% от общото потребление на домакинствата от 16-те ценни вида риби – дъгова пъстърва, сребриста каракуда, пъстър толстолоб и бяла риба (сулка). Следват бял толстолоб и червеноперка на шесто и седмо място, съответно с 5% и 4% дял. След тях се нареждат сом и черна морска мида, с по 2% всеки вид, и бял амур – с 1%. Останалите 6 от 16-те ценни стопанска вида отбелязват незначителен дял.

4.2 Сравнение на консумираните количества през 2013 и 2014 от 16-те ценни вида.

Сравнението на консумираните количества през последните две години показва, че през 2013 г. едно домакинство е консумирало средно по 9 кг от изброените ценни видове риба и водни организми, което е с 2.9 кг повече в сравнение с 2014 г., когато консумацията средно на домакинство е 6.1 кг.

Таблица 2. Сравнение на консумираните количества риба през 2013 г. и 2014 г.

Вид риба	2013			2014		
	Общо за домакинствата (т)	Средно на домакинство (кг)	Средно на лице (кг)	Общо за домакинствата (т)	Средно на домакинство (кг)	Средно на лице (кг)
Дъгова пъстърва	4 806	1,6	0,7	2 500	0,8	0,3
Шаран	9 798	3,2	1,4	10 036	3,3	1,4
Сребриста каракуда	3 029	1,0	0,4	1 340	0,4	0,2
Бял толстолоб	1 807	0,6	0,3	1 007	0,3	0,1
Пъстър толстолоб	2 702	0,9	0,4	1 700	0,6	0,2
Сом (европейски сом)	961	0,3	0,1	425	0,1	0,1
Канален (американски) сом	141	0,0	0,0	68	0,0	0,0
Африкански сом		-	-	39	0,0	0,0
Червеноперка	522	0,2	0,1	823	0,3	0,1
Бял амур	335	0,1	0,0	275	0,1	0,0
Черен амур	206	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Бяла риба (сулка)	2 263	0,7	0,3	1 993	0,7	0,3
Барамунди	34	0,0	0,0	12	0,0	0,0
Руска есетра	56	0,0	0,0	15	0,0	0,0
Езерен рак	80	0,0	0,0	32	0,0	0,0
Черна морска мида	668	0,2	0,1	339	0,1	0,0
ОБЩО	27 410	9,0	3,8	20 600	6,1	2,5

Източник: Годишен доклад 2014, НСИ; ретроспективно проучване, ноември 2015

В сравнение с 2013 г., общото количество консумация на ценните стопански вида е намаляло с около 33% през 2014 г. (от 27 408 тона през 2013 г. на 20 603 тона през 2014 г.). За сравнение, общото количество консумация през 2013 г. е намаляло с около 32% спрямо 2012 г. (от 36 164 тона през 2012 г. на 27 408 тона през 2013 г.).

Най-значим спад в консумираните количества през 2014 г. се наблюдава при сом и сребриста каракуда (над 2 пъти). Намаляват консумираните количества и на всички други видове, с изключение на шаран и червеноперка, при които се регистрира увеличение в консумираните количества през 2014 г. Сравнително по-слаб е спадът в консумираните количества на бяла риба (сулка) – с 13% спрямо 2013 г.

4.3 Снабдяване с риба и рибни продукти

Основният източник на продукти от аквакултури за домакинствата в страната са магазините. Според данните от проучването, над 90% от консумиращите риба и рибни продукти домакинства основно се снабдяват с тези продукти от магазини и пазари. Приблизително 137 хил. от домакинствата, консумиращи риба, декларират като основен източник на снабдяване - собствен лов. В сравнение с 2013 г., делът на тези домакинства се е покачил от 3,3% на 3,8%.

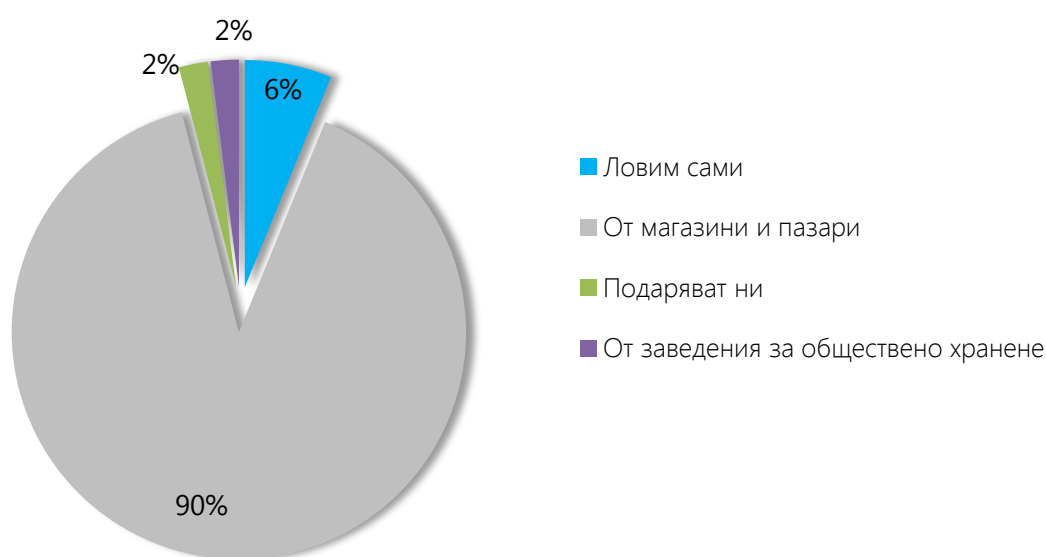

Европейски съюз

Проект **BG0713EFF-514-220513** се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013, съфинансирана от Европейския фонд за рибарство на Европейския съюз

Графика 2. Относителен дял на домакинствата по места за снабдяване с риба и продукти от аквакултури (%) през второ четиримесечие на 2015 г.

Източник: ретроспективно проучване, ноември 2015

Разпределението на дяловете по отношение на улова при 16-те ценни показва, че шаранът най-често е обект на риболов. Уловът на шаран съставлява 41% от общия улов на всичките 16 ценни вида. След него с над три пъти по-нисък дял се нареждат дъгова пъстърва (12%) и бяла риба (сулка) (10%). Следва уловът на сребриста каракуда и червеноперка (9% всеки вид). Уловът на тези пет вида се равнява на 81% от общия улов на всичките 16 ценни вида.

Средно на домакинство общо консумираната риба, получена чрез риболов, е 1.125 кг, а средно на лице - 0.469 кг. За сравнение, през 2013 г. средно на домакинство общо консумираната риба от собствен риболов е 0.982 кг, а средно на лице – 0.410 кг.

Европейски съюз

Проект **BG0713EFF-514-220513** се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013, съфинансирана от Европейския фонд за рибарство на Европейския съюз

Таблица 3. Относителен дял на домакинствата снабдяващи се чрез улов на 16-те ценни вида; дялове количества на улова и средно количество по вид на улова.

Вид риба	Дял от всички домакинства (%)	Средно количество улов на домакинство (кг)	Дял на улова по вид от общото количество улов на 16-те вида (%)
Дъгова пъстърва	0,9	17.6	12%
Шаран	3,6	14.6	41%
Сребриста каракуда	1,2	9.4	9%
Бял толстолоб	0,4	15.7	7%
Пъстър толстолоб	0,6	18.0	4%
Сом (европейски сом)	0,1	15.0	1%
Канален (американски) сом	0,0	0.9	0%
Африкански сом	0,0	0.0	0%
Червеноперка	1,0	11.9	9%
Бял амур	0,5	7.7	3%
Черен амур	0,0	10.0	1%
Бяла риба (сулка)	1,1	12.6	10%
Барамунди	0,0	3.1	0%
Руска есетра	0,0	3.5	0%
Езерен рак	0,1	4.1	0%
Черна морска мида	0,4	4.6	1%

Източник: ретроспективно проучване, ноември 2015

4.4 Потребителски нагласи при понижение на цените

Около две трети (64%) от домакинствата, които са консумирали риба през 2014 г., споделят, че биха увеличили консумацията на риба и рибни продукти, ако цените се понижат.

Прави впечатление, че по-голямата част от тези домакинствата възнамеряват да увеличат своята консумация, ако цените се понижат с повече от 5%. Те се разпределят в две групи с почти равни дялове - съответно такива, които посочват потенциално увеличение на консумацията при падане на цените с между 5 и 10 процента (25%) и такива, които биха увеличили годишната консумация на своето домакинство при понижение на цените с между 10 и 20 процента (24%).

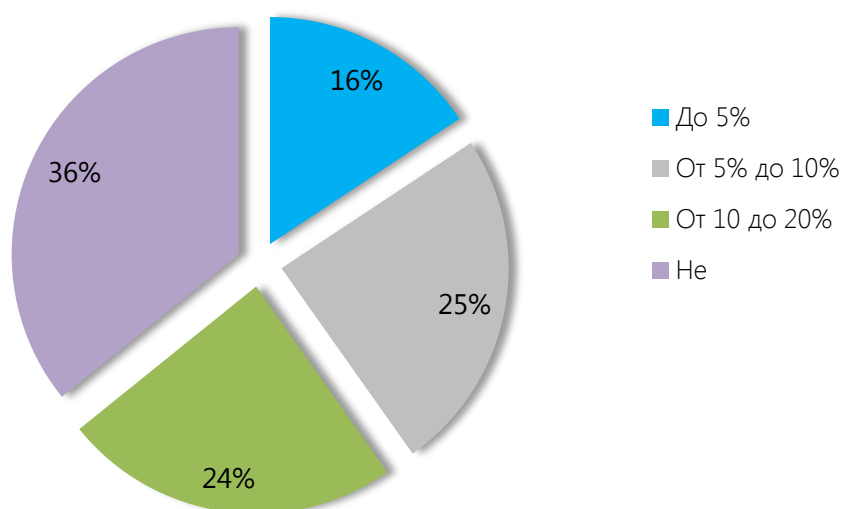

Европейски съюз

Проект **BG0713EFF-514-220513** се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013, съфинансирана от Европейския фонд за рибарство на Европейския съюз

Графика 3. Разпределение на домакинствата по потребителските им нагласи за всяка степен на понижение на пазарните цени на рибата и аквакултурите

Източник: ретроспективно проучване, ноември 2015

Данните показват, че ако цените на пазара се понижат, консумацията на изследваните 16 ценни вида риба ще нарасне с 1.9 кг на 8.0 кг средно на домакинство, което спрямо количествата, които домакинствата консумират, е около една пета (20%) повишение. С това консумацията би се доближила в количество до нивото от 2013 г.

Таблица 4. Разпределение на наблюдаваните домакинства по степен на увеличение на консумацията по видове при условие, че цените на пазара се понижат

Видове риба	Реална годишна консумация на всички наблюдавани домакинства (т)	Бъдеща годишна консумация при по-ниски цени (т)	Изменение на консумацията при по-ниски цени (пъти)
Дъгова пъстърва	2 500	3 500	1,4
Шаран	10 036	11 040	1,1
Сребриста каракуда	1 340	670	0,5
Бял толстолоб	1 007	1 208	1,2
Пъстър толстолоб	1 700	1 530	0,9
Сом (европейски сом)	425	510	1,2
Канален (американски) сом	68	-	-
Африкански сом	39	35	0,9
Червеноперка	823	2 140	2,6
Бял амур	275	908	3,3
Черен амур	0,0	-	-
Бяла риба (сулка)	1 993	2 392	1,2
Барамунди	12	-	-
Руска есетра	15	107	7,1
Езерен рак	32	58	1,8
Черна морска мида	339	102	0,3
Общо	20 600	24 720	1,2

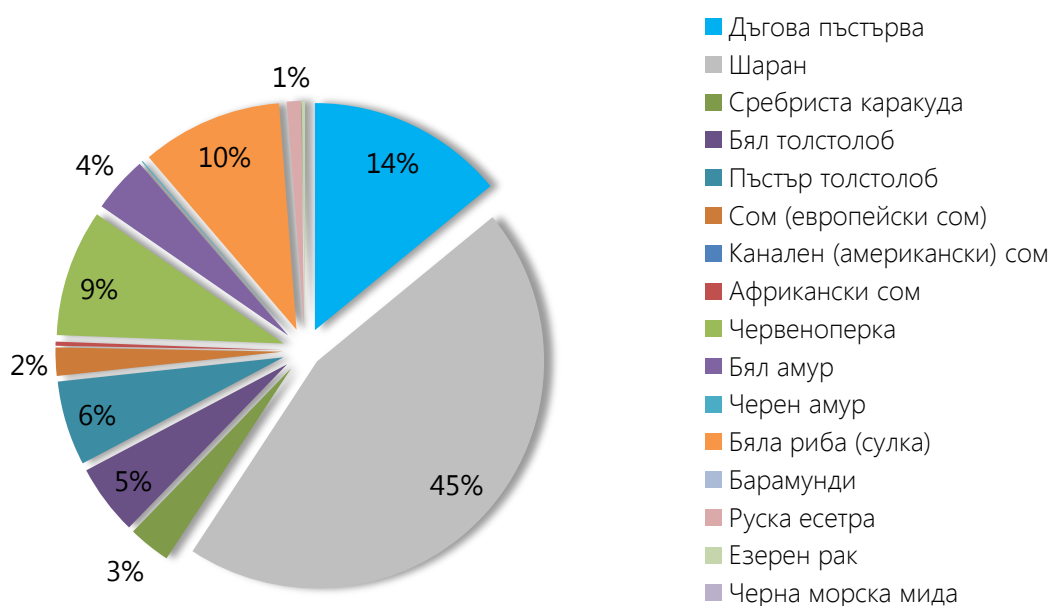
Източник: ретроспективно проучване, ноември 2015

Най-значително потенциално увеличение на консумацията се наблюдава при руска есетра и бял амур. Най-слабо увеличение на консумацията домакинствата декларират по отношение на канален и африкански сом, барамунди, черна морска мида, сребриста каракуда и пъстър толстолоб.

Въпреки декларираното потенциално увеличение на консумацията, структурата на консумация на домакинствата по видове риби не се променя съществено спрямо реалната консумация към момента. Все пак, шаран, каракуда и пъстър толстолоб намаляват своя дял за сметка на пъстърва, червеноперка и бял амур. Бяла риба (сулка) запазва позициите си. Като цяло, шаран, бяла риба (сулка),

червеноперка и дъгова пъстърва биха формирали близо 80% от общата консумация на домакинствата.

Графика 4. Относителен дял на количествата риба и аквакултури, които домакинствата биха купили при по-ниски цени

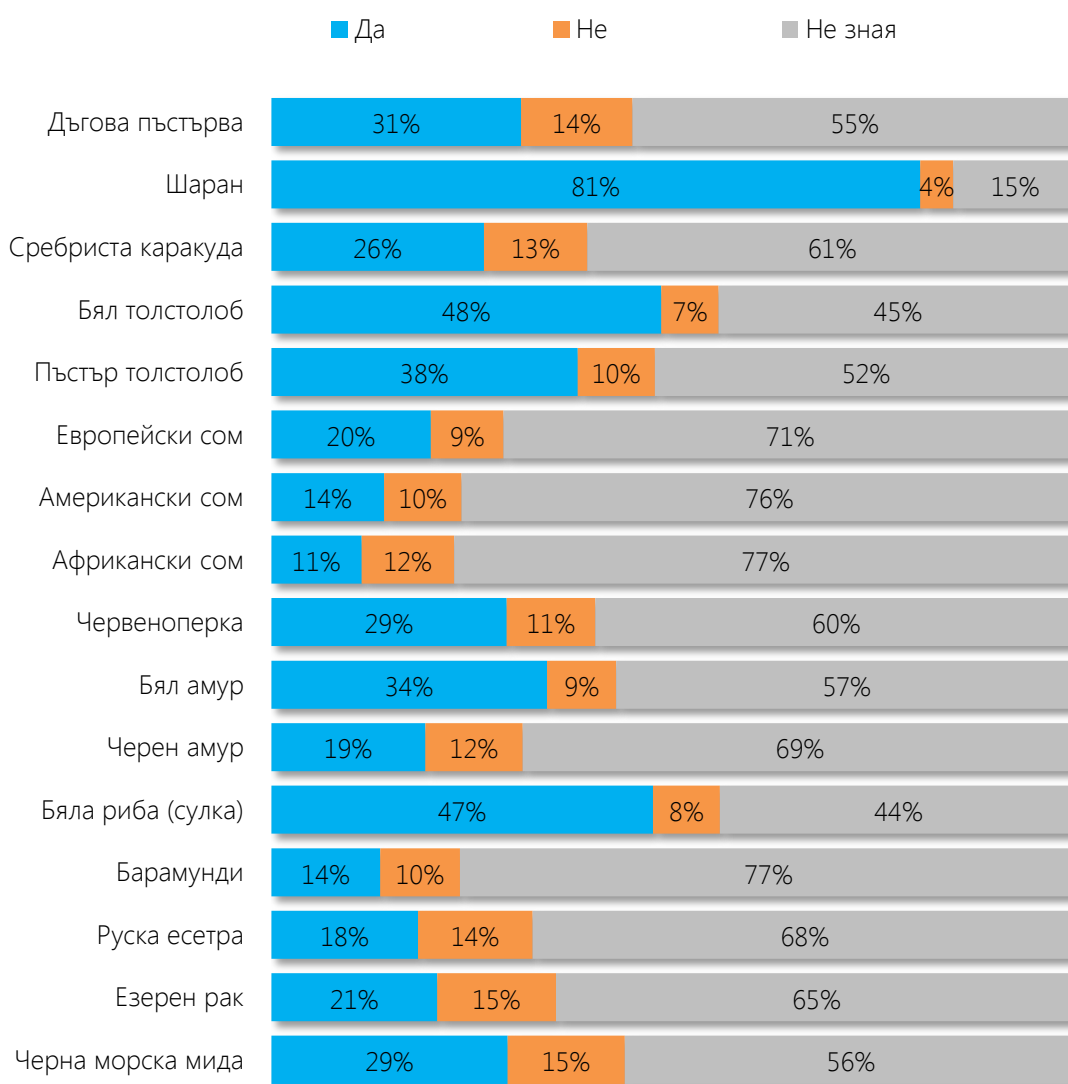
Източник: ретроспективно проучване, ноември 2015

4.5 Оценка на потребителите относно качеството на предлаганата риба и аквакултури

Може да се каже, че като цяло потребителите имат положителна оценка относно качеството на рибата, която се предлага на пазара. Що се отнася до 16-те ценни вида, шаранът е категоричен лидер по отношение на положителните оценки. 81% от запитаните домакинства оценяват като добро качеството на шарана, който се предлага на пазара. Освен това, положителното мнение на домакинствата относно

качеството се отнася и за бял толстолоб, и за бяла риба (сулка). Същевременно се забелязва, че значителен дял от домакинствата не могат да дадат своята оценка, поради обстоятелството, че те не консумират съответните видове.

Графика 5. Относителен дял на домакинствата съобразно тяхната оценка дали пазарът предлага качествена риба и аквакултури по видове

Източник: Ретроспективно проучване, ноември 2015

5. Производство на аквакултури и производствени мощности

5.1 Производство на аквакултури

Сравнението в производството на аквакултури към 2014 г. спрямо 2013 г. показва спад в количествата зарибителен материал и риба за консумация, произведени от рибовъдните стопанства. По данни на ИАРА, общото производство на аквакултури през 2014 г., в т.ч. общо количество зарибителен материал и риба за консумация, се равнява на 11 207 тона, което е с 8% или 971 тона по-малко в сравнение с 2013 г. Този спад касае основно 16-те ценни вида, тъй като те съставляват 99% от производството на аквакултури в България.

Най-сериозен спад при производството на 16-те ценни вида риба е регистрирано при шаран. Общото количество произведена продукция на шаран за 2014 г. регистрира спад с почти 1/3 или близо 1 200 тона по-малко спрямо 2013 г. Този отрицателен ръст касае както производството на зарибителен материал, така и количеството произведена риба за консумация, което е с 545 тона по-малко в сравнение с предходната 2013 г.

Значително по-ниски производствени стойности през 2014 г. се регистрират и при други видове като пъстър толстолоб (-718 тона), сребриста каракуда (-108 тона), европейски сом (-43 тона) и бяла риба (сулка) (-30 тона). Освен тях спад в производството за 2014 г. се отчита и за руската есетра, белия амур, както и езерения рак, при който количество произведено за консумация намалява двойно до 15 тона годишно.

Видовете, при които се отчита увеличение в производството през 2014 г., са съответно черна морска мида с 694 тона, дъгова пъстърва с 270 тона, африкански сом със 135 тона, бял толстолоб с 72 тона и барамунди с 4,3 тона повече спрямо 2013 г. Трябва да се отбележи, че независимо от по-ниското общо количество спрямо останалите видове, то производството на африкански сом и барамунди е

нараствало с пет пъти в сравнение с 2013 г.

Въпреки отчетения спад в произведените количества на шаран и пъстър толстолоб, те - заедно с дъговата пъстърва и черната морска мида - остават най-произвежданите видове и през 2014 г. Общото количество продукция от тези четири вида се равнява на 88% от цялото произведено количество от аквакултури за 2014 г. в страната.

Таблица 5. Производство на зарибителен материал, риба и водни организми в рибовъдните стопанства, тон – 16 ценни стопански вида

Общоприети и местни наименования	Общо тегло зарибителен материал (т)		Риба за консумация (т)		Общо тегло (т)	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Дъгова пъстърва	632,7	1073,6	2409,6	2238,2	3042,3	3311,8
Шаран	1170,9	551,4	2429,7	1885,1	3600,6	2436,5
Сребриста каракуда	1,0	4,5	265,6	153,9	266,6	158,4
Бял толстолоб	27,3	31,3	42,7	110,9	70,0	142,2
Пъстър толстолоб	403,3	236,1	1823,2	1272,8	2226,5	1508,9
Европейски сом	31,1	26,3	133,7	96,2	164,9	122,5
Американски сом	0,9	0,0	3,3	12,9	4,2	12,9
Африкански сом	0,0	0,0	29,7	164,4	29,7	164,4
Червеноперка	0,0	0,0	6,2	4,9	6,2	4,9
Бял амур	56,5	72,2	239,4	207,9	295,9	280,1
Черен амур	0,0	0,0	2,3	1,4	2,3	1,4
Бяла риба (сулка)	41,6	21,1	133,6	124,0	175,2	145,0
Барамунди	0,0	0,0	0,8	5,1	0,8	5,1
Руска есетра	69,1	2,1	191,6	232,3	260,7	234,4
Езерен рак	0,5	2,3	31,9	14,8	32,4	17,1
Черна морска мида	39,6	45,6	1787,3	2474,6	1826,9	2520,2
Общо	2474,5	2066,5	9530,6	8999,4	12005,2	11065,8

Източник: ИАРА

Производството на други видове извън 16-те ценни вида формира едва 2% от производството на аквакултури през 2013 г., а през 2014 г. намалява до 1%. Сред по-значимите производствени видове са щука, сибирска есетра, моруна, речна (балканска) пъстърва и платика.

Европейски съюз

Проект **BG0713EFF-514-220513** се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013, съфинансирана
от Европейския фонд за рибарство на Европейския съюз

Таблица 6. Производство на зарибителен материал, риба и водни организми в рибовъдните стопанства, тон – други видове риба

Общоприети и местни наименования	Общо тегло зарибителен материал (т)		Риба за консумация (т)		Общо тегло (т)	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Речна (балканска) пъстърва	2,3	4,8	21,5	5,6	23,8	10,4
Сивен	5,2	0,6	6,5	5,0	11,7	5,6
Щука	11,6	8,0	32,9	18,3	44,6	26,3
Речен кефал	0,0	0,0	0,3	0,1	0,3	0,1
Лин	0,5	1,2	1,5	2,3	1,9	3,5
Брияна (облез, уклея)	0,0	0,0	0,1	0,4	0,1	0,4
Уклея	0,0	0,0	6,4	2,7	6,4	2,7
Платика	0,0	0,2	8,9	9,5	8,9	9,7
Скобар	0,0	0,0	2,1	0,0	2,1	0,0
Бяла мряна	-	0,0	-	0,2	-	0,2
Златиста каракуда	0,0	0,0	0,2	1,2	0,2	1,2
Буфало	0,0	0,0	0,5	0,1	0,5	0,1
Речен костур	0,0	0,7	10,8	3,0	10,8	3,7
Чига	0,0	2,6	0,7	0,4	0,7	3,0
Моруна	0,0	0,8	19,0	14,3	19,0	15,0
Пъструга	0,0	0,0	5,6	4,7	5,6	4,7
Голяма водна жаба	-	0,0	-	0,0	-	0,0
Сладководни раци	0,0	0,0	0,3	0,2	0,3	0,2
Други	4,6	0,0	20,2	0,1	24,8	0,1
Езерна съомга	4,4	0,0	0,0	0,0	4,4	0,0
Веслонос	0,6	1,9	1,0	2,2	1,6	4,1
Сибирска есетра	0,0	6,2	8,2	13,4	8,2	19,6
Езерен рак	0,5	2,3	31,9	14,8	32,4	17,1
Дънен морски червей	-	0,0	-	0,0	-	0,0
Бестер	4,0	0,0	13,1	10,1	17,1	10,1
Други хибриди от сем. Есетрови	-	0,0	-	20,4	-	20,4
Общо	33,7	29,3	191,7	129,0	225,4	158,2

Източник: ИАРА

5.2 Производствени мощности

Анализът на производствените мощности на годишна база показва наличието на устойчив тренд към увеличение на рибовъдните стопанства през последните три години. Общият брой на активните рибовъдни стопанства към края на 2013 г. е 510, докато към края на 2014 г. той вече е 552. От тях, 517 са предназначени за производство на сладководни и 35 - за производство на морски аквакултури. Увеличението на производствените мощности продължава и към третото тримесечие на 2015 г., когато в регистъра на ИАРА вече има вписани 615 активни рибовъдни стопанства.

Друг индикатор за увеличението на производствените мощности за аквакултури е ръстът в заложените тонове продукция за 2015 г. спрямо 2014 г. съгласно производствените програми на проектите, договорени за финансиране от Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ в областта на аквакултурите, подкрепени от ЕФР. Сравнението показва, че е налице завишение на стойностите при всички категории рибни продукти, най-значимото от които е при шарана, където заложените тонове продукция за 2015 г. надвишават над 2,5 пъти тези за предходната 2014 г. С оглед увеличението на производствените мощности и по-високите количества заложена продукция може да се очаква, че количеството произведена продукция от аквакултури в специализираните рибовъдни стопанства през 2015 г. ще надхвърли стойностите от предходната година.

Според данни на ИАРА, делът на заложената продукция по договор съгласно производствени програми за 2014 г. се равнява на около 40% от общото количество произведена продукция от аквакултури през годината. Важно е да се отбележи, че влиянието на производствените мощности на проектите финансирани по ОПРСР, в сравнението произведена /консумирана продукция по видове е най-силно по отношение на черната морска мида, където почти 100% от произведената продукция за 2014 г. е била заложена по договор съгласно производствени програми. При дъговата пъстърва този дял около 30% .

Анализът за влиянието на производствените мощности показва, че нарастващият брой рибовъдни стопанства, и увеличението в количествата заложени

тонове продукция съгласно производствени програми, финансирани по ОПРСР, не оказват съществено влияние върху съотношението внос/износ, тъй като отрицателното търговско салдо за сектора като цяло остава устойчиво и през 2014 г. Въпреки това трябва да се отбележи, че според данните на НСИ за 2014 г. се отчита положително търговско салдо за два от 16-те ценни вида – шаран и пъстърва. За тези два вида се регистрира и ръст в заложените тонове продукция съгласно производствените програми през 2015 г.

Таблица 7. Заложени тонове продукция по договор съгласно производствени програми на бенефициенти, финансирани по ОПРСР 2007-2013 г.

Видове продукти	2014	2015
Сладководна пъстърва	632,4	1 079,6
Шаран	306,9	797,2
Черна морска мида	2 481,4	3 243,9
Други видове	317,1	401,7
Пресни или охладени продукти	226,9	526,8
Консервирани или полуконсервирани продукти	1 337,1	1 353,8
Замразени или дълбоко замразени продукти	1 145,0	1 626,1
Други преработени продукти (готови, пушени, осолени, изсушени)	365,1	500,8

Източник: ИАРА

6. Внос и износ на аквакултури

6.1 Внос

От публикуваните официални данни на НСИ е видно, че общото количество внесени аквакултури в страната през 2014 г. спрямо предходната 2013 г. не се е променило съществено. Сравнението по видове продукция от аквакултури обаче показва, че има няколко по-значими разлики. Вносът на живи риби и ракообразни

се увеличил почти два пъти в сравнение с 2013 г. Регистрира се и ръст при пресните /охладени риби, чието количество внесена продукция през 2014 г. надвишава със 721 тона това за 2013 г.

От друга страна през 2014 г. с почти 1000 тона намалява вносът на замразени риби, както и с 695 тона - на филета и други меса от пресни, охладени или замразени риби. Въпреки това, вносът на тези два вида продукти формира 75% от общия внос на продукция от аквакултури в страната. Като относителни дялове при вноса те се разпределят както следва: 60% замразени риби и 15% филета и други меса от пресни, охладени или замразени риби. Непосредствено след тях, с относителен дял от 15% за 2014 г. се нареждат пресните /охладени риби.

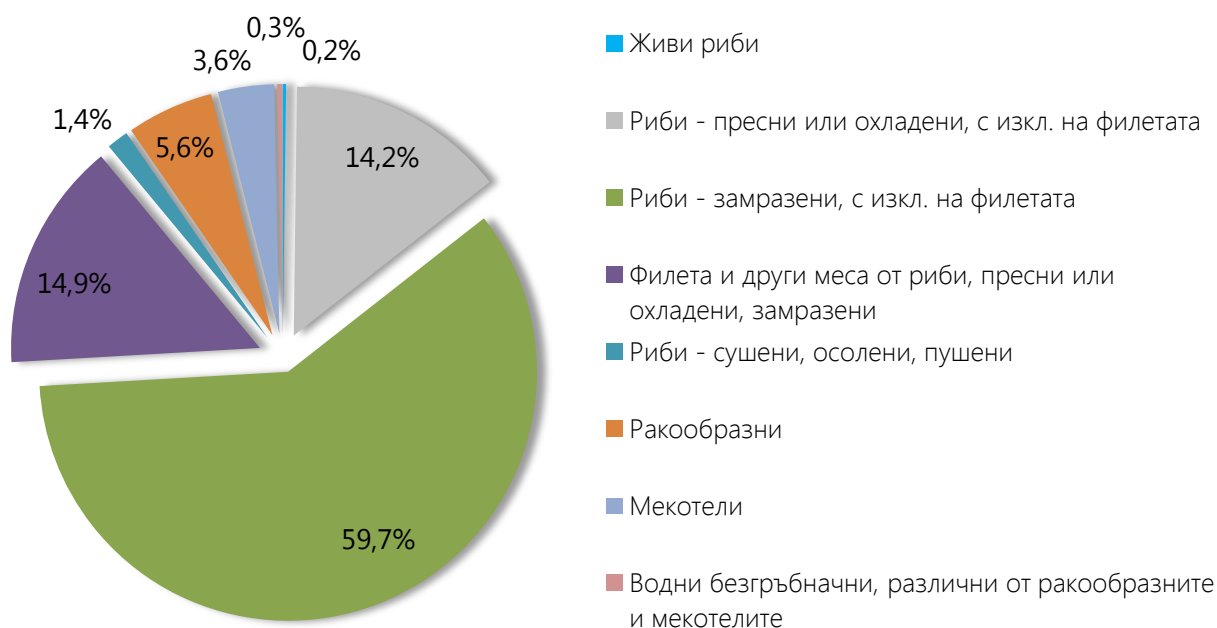
Интересно е и сравнението с актуалните данни на НСИ, според които към третото тримесечие на 2015 г. общото нетно количество внесени рибни продукти е 20 232 тона, докато към същия период на предходната 2014 г. в България са внесени общо 19 541 тона (нетно количество) риба и рибни продукти. Значителен ръст се регистрира при вноса на живи риби, където до третото тримесечие на 2015 г. внесеното нетно количество на този вид продукти надвишава общото количество внесени живи риби за предходните две години.

Таблица 8. Внос на продукти от аквакултури

Внесени продукти	2013	2014	01-09. 2015	Изменение 2014/2013
Риби, филета, ракообразни, мекотели, в т. ч.:	26962	27030	20232	0,3%
Живи риби	24	55	129	125,0%
Риби - пресни или охладени, с изкл. на филетата	3 123	3 844	2 479	23,1%
Риби - замразени, с изкл. на филетата	17 127	16 128	12 036	-5,8%
Филета и други меса от риби, пресни или охладени, замразени	4 721	4 026	2 477	-14,7%
Риби - сушени, осолени, пушени	313	380	241	21,2%
Ракообразни	751	1 525	1 495	103,0%
Мекотели	804	983	772	22,3%
Водни безгръбначни, различни от ракообразните и мекотелите	99	91	603	-7,8%

Източник: НСИ

Графика 6. Структура на видове внесени продукти от аквакултури през 2014 г.

Сред държавите членки на ЕС, от които са внесени най-значителните количества продукти от аквакултури през 2014 г., са Испания (3 044 тона), Обединеното кралство (2 760 тона), Холандия (1823 тона) и Гърция (1 351 тона). При вноса на риба и рибни продукти от трети страни начело в класацията и през 2014 г. остават Виетнам (1 953 тона) и Китай (1 626 тона).

По отношение наличието и количеството на вноса на 16-те ценни вида не беше открита подробна информация. Пъстървата е единственият вид, за който към момента има налична информация в публикуваните данни на НСИ. Анализът по вид на продуктите показва, че вносът на замразена пъстърва е намалял с малко над 2 тона в сравнение с 2013 г., с което през 2014 г. е в размер на 137 тона. По-значително увеличение е регистрирано при вноса на прясна/охладена пъстърва, където през 2014 г. са внесени 1045 тона, което е с 281 тона повече спрямо предходната 2013 г. Ръст при вноса на пъстърва е отчетен и при живите риби,

където през 2013 г. в страната са внесени около тон и половина, докато през 2014 г. количеството живи пъстърви вече е в размер на 5,5 тона.

6.2 Износ

Според данните на НСИ през 2014 г. от България са изнесени продукти от аквакултури с 1007 тона по-малко спрямо предходната 2013 г. Отчетен е значителен спад в износа на пресни /охладени риби, както и на филета и други меса от риби. Данните към третото тримесечие на 2015 г. потвърждават занижените стойности при тези продукти и отчитат нетни количества износ съответно от 397 тона (при 1128 за 2013 г.) за пресни /охладени риби и 97 тона (при 560 за 2013) за филета и други меса от риби, пресни /охладени или замразени.

През 2014 г. е регистриран ръст при износа на живи риби, мекотели и други водни безгръбначни спрямо предходната 2013 г. С най-високи дялове при износа на рибни продукти през 2014 г. са мекотелите и пресните /охладени риби. Те съставят 70% от общото нетно количество изнесена продукция от аквакултури в България.

Информацията относно износа на 16-те ценни вида отново е изключително ограничена и единствените два вида, за които има официално публикувани данни, са пъстърва и шаран.

Данните от сравнителния анализ показват, че и при двата вида се отчита ръст в износа на живите риби за 2014 г. спрямо предходната 2013 г. Така количеството изнесени живи шарани през 2014 г. е равно на 307 тона, което е с 53 тона повече в сравнение с 2013 г. Докато при пъстървата положителният ръст в износа е в размер на 12 тона, а количеството изнесена жива риба през 2014 г. е 161 тона.

Данните за износа на пресни/охладени и замразени риби сочат, че има спад в количеството изнесена пъстърва през 2014 г. спрямо 2013 г. - съответно със 132 тона по-малко при замразените риби и с 64 тона по-малко при пресните/охладени риби. Така отчетените количества в износа на пъстърва за 2014 г. по състояние на продуктите е, както следва: 244 тона пресни/охладени и 59 тона замразени риби.

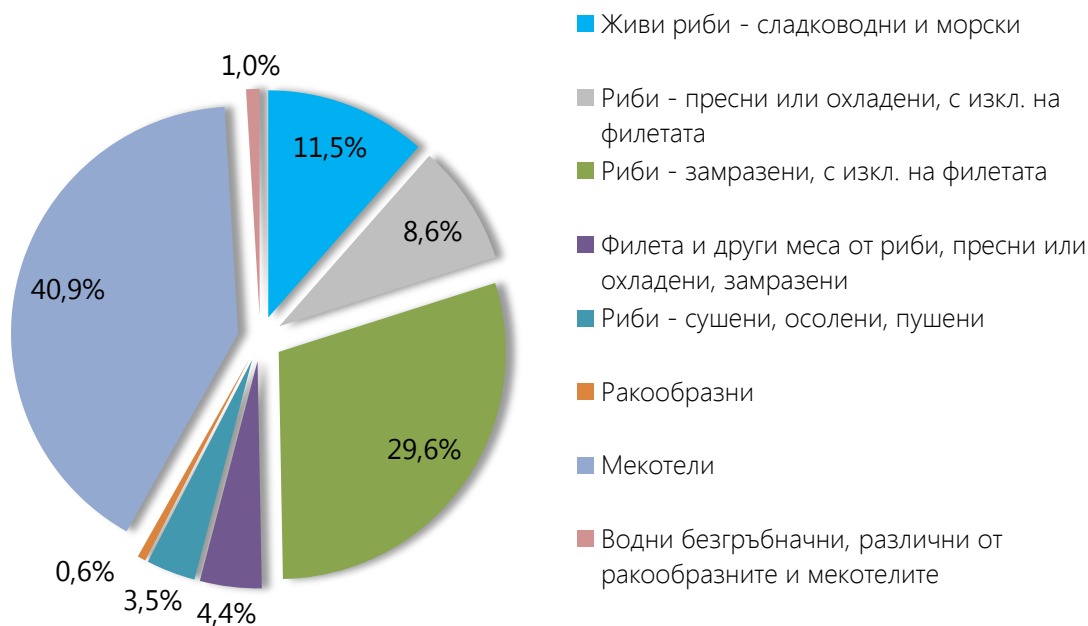
Данни за износа на пресни/охладени и замразени шарани липсват.

Таблица 9. Износ на продукти от аквакултури

Изнесени продукти	2013	2014	01-09. 2015	Изменение 2014/2013
Риби, филета, ракообразни, мекотели, в т. ч.:	8314	7307	5436	-12,1%
Живи риби - сладководни и морски	761	839	831	10,3%
Риби - пресни или охладени, с изкл. на филетата	1 128	629	397	-44,2%
Риби - замразени, с изкл. на филетата	2 662	2 164	1 676	-18,7%
Филета и други меса от риби, пресни или охладени, замразени	560	320	97	-42,8%
Риби - сушени, осолени, пушени	321	256	285	-20,5%
Ракообразни	54	43	28	-19,8%
Мекотели	2 781	2 986	2 116	7,4%
Водни безгръбначни, различни от ракообразните и мекотелите	47	70	4	48,7%

Източник: НСИ

Графика 7. Структура на изнесени продукти от аквакултури през 2014 г.

Според официалните данни на НСИ основните дестинации, към които са изнесени най-големи количества продукция от аквакултури през 2014 г., са Република Корея със 773 тона, следвана от Гърция - 468 тона и Япония - 405 тона.

6.3. Търговско салдо

Данните за вноса и износа на продукция от аквакултури през 2014 г. сочат, че има отрицателно търговско салдо, при което общото количество на вноса превишава общото количество на износа с 19 723 тона.

Анализът по вид продукция показва, че през 2014 г. се регистрира положително търговско салдо при живите риби, чийто износ превишава вноса с 784 тона. При мекотелите също е на лице положително салдо за 2014 г., тъй като изнесената продукция е с 2 003 тона повече от внесената през годината.

7. Оценка за производството и консумацията на риба и други водни организми от населението в страната

Сравнението между потреблението и производството на риба и рибни продукти ясно показва как общото количество консумирана продукция надвишава

два пъти общото количество произведена продукция от аквакултури.

По-ниски производствени стойности спрямо консумираните се регистрират при голяма част от 16-те ценни стопански вида, като най-значителни са разликите при шаран (8 151 тона), бяла риба (сулка) (1 869 тона) и сребриста каракуда (1 187 тона), следвани от бял толстолоб, червеноперка и пъстър толстолоб.

Таблица 10. Сравнение между произведена, консумирана и продадена продукция, 2014 г.

Видове риби	Консумация			Производство		Продажба
	Общо (т)	Средно на домакинство (кг)	Средно на лице (кг)	Общо тегло (т)	Производство на риба за консумация	Продажба на риба за консумация
Дъгова пъстърва	2 500	0,8	0,4	3 312	2 238	2 988
Шаран	10 036	3,5	1,5	2 437	1 885	979
Сребриста каракуда	1 340	0,4	0,2	158	154	93
Бял толстолоб	1 007	0,3	0,1	142	111	26
Пъстър толстолоб	1 700	0,5	0,3	1 509	1 273	884
Европейски сом	425	0,1	0,1	123	96	53
Американски сом	68	0,0	0,0	13	13	4
Африкански сом	39	0,0	0,0	164	164	130
Червеноперка	823	0,3	0,1	5	5	3
Бял амур	275	0,1	0,0	280	208	95
Черен амур	0,0	0,0	0,0	1	1	1
Бяла риба (сулка)	1 993	0,6	0,3	145	124	31
Барамунди	12	0,0	0,0	5	5	5
Руска есетра	15	0,0	0,0	234	232	47
Езерен рак	32	0,0	0,0	17	15	9
Черна морска мида	339	0,1	0,0	2 520	2 475	1 268
Общо	20 600	6,1	2,5	11 066	8 999	6 615

Източник: ретроспективно проучване, ноември 2015; ИАРА

Значителна разлика в полза на количествата произведена продукция спрямо консумацията се регистрира главно при черната морска мида (2136 тона). Поради липса на данни за износа на този вид не може да се направи точна оценка за наличието на свръхпроизводство.

Сред останалите видове, за които производството надвишава консумацията,

са руска есетра и африкански сом. За тези видове също отсъстват данни за внос /износ.

Сравнението между произведеното и продаденото количество риба за консумация показва, че през 2014 г. липсват данни за първа продажба на 2384 тона произведена продукция. Това от своя страна говори или за липса на информация относно продажбата, или за липса на реализация на произведената продукция.

Таблица 11. Сравнение между произведена и консумирана продукция, 2013/2014 г.

Видове риби	2013			2014		
	Консумация общо (т)	Производ- ство за консумация (т)	Разлика производ- ство / консумация	Консумация общо (т)	Производ- ство за консумация (т)	Разлика консумация /производ- ство
Дъгова пъстърва	4 806	2 410	-2 396	2 500	2 238	-262
Шаран	9 798	2 430	-7 368	10 036	1 885	-8 151
Сребриста каракуда	3 045	266	-2 779	1 340	154	-1 186
Бял толстолоб	1807	43	-1 764	1 007	111	-896
Пъстър толстолоб	2702	1 823	-879	1 700	1 273	-427
Сом (европейски сом)	961	134	-827	425	96	-329
Канален (американски) сом	141	3	-138	68	13	-55
Африкански сом	-	-	-	39	164	125
Червеноперка	522	6	-516	823	5	-818
Бял амур	335	239	-96	275	208	-67
Черен амур	206	2	-204	0,0	1	1
Бяла риба (сулка)	2 263	134	-2 129	1 993	124	-1 869
Барамунди	34	1	-33	12	5	-7
Руска есетра	56	192	136	15	232	217
Езерен рак	80	32	-48	32	15	-17
Черна морска мида	668	1 787	1 119	339	2 475	2 136
ОБЩО	27 410	9501	-17909	20 600	8 999	-11 601

Източник: Годишен доклад 2014, НСИ; ретроспективно проучване, ноември 2015; ИАРА

Разликата между общото количество консумирани 16 ценни стопански вида от домакинствата през 2014 г. и общото произведено количество за консумация на тези

видове през 2014 г. не отчита количествата внос и износ поради липсата на официални публични и достъпни данни за видовете, с изключение на пъстърва и шаран. Внесените количества от тези два вида са незначителни, съответно 5,5 тона и 0,0 тона за 2014 г. и 6,8 тона и 0,0 тона за 2015 г.

Износът на пъстърва демонстрира неустойчива тенденция през последните три години, докато този на шаран бележи постоянен ръст. По-конкретно, за пъстърва – 149 тона през 2013 г., 161 тона през 2014 г. и 125 тона през 2015 г.; за шаран – 254 тона през 2013 г., 307 тона през 2014 г. и 381 тона през 2015 г.

Ако се отчете вносът и износът на пъстърва и шаран през 2013 г. и 2014 г., то разликата между произведено количество за консумация и декларираното от домакинства количество консумация се увеличава (в полза на потреблението). Съответно разликата при пъстърва се увеличава от 2 396 тона на 2 544 тона за 2013 г. и от 262 тона на 417 тона през 2014 г. При шаран – от 7 368 тона на 7 622 тона през 2013 г. и от 8 151 тона на 8 457 тона през 2014 г.

8. Размер на вътрешен пазар

8.1. Размер на вътрешен (явен) пазар

На база основните показатели за производство, внос и износ на риба и рибни продукти през 2014 г. вътрешният пазар може да се оцени на близо 29 хил. тона.

Таблица 12. Обем на вътрешен пазар

Позиция	Тонове
Внос на риба и рибни продукти	27 030
Износ на риба и рибни продукти	7 307
Производство на риба и рибни продукти	9 113
Вътрешен пазар	28 836

8.2. Цени

По данни на „Системата за агропазарна информация“ ЕООД (САПИ), през 2014 г. цените на едро на голяма част от наблюдаваните основни видове риба, предлагани на пазара в страната, отбелязват понижение спрямо предходната година.

Средно за годината, най-значителен спад бележи цената на едро на херингата - с около 25%. По-умерено е понижението на цените на едро при цацата, попчетата и толстолоба – с между 6,4% и 8,8%, а най-слабо понижение на цените се наблюдава при пъстърва, шаран, бяла риба, скумрия и паламуд - с между 0,5% и 2,8%.

От друга страна, при средногодишните цени на едро на акула, сафрид, хек и сом се наблюдава покачване с между 0,7% и 5,8% на годишна база, най-съществено при акулата.

Масовата поява на магазини за директна продажба на риба на дребно, които не са зависими от предлагането на едро, обуславя разнопосочните изменения на средните цени на дребно на наблюдаваните видове риба през 2014 г. спрямо предходната година и които не винаги следват тенденцията при цените на едро на съответния вид.

Средно за 2014 г. цените на дребно на цаца, паламуд, толстолоб, акула и попче са с между 1,2% и 7,6% под нивата от предходната година, като най-чувствително поевтинява попчето. Същевременно цените на дребно на сом, херинга, пъстърва, шаран, сафрид, хек, скумрия и бяла риба бележат ръст от 0,9% до 7,6% на годишна база. Най-голямо е поскъпването при бялата риба (със 7,6%), следвано от това при скумрията (с 4,7%).

По данни на САПИ през периода януари-юли 2015 г. цените на едро на

повечето от основните видове риба нарастват спрямо същия период на предходната година. Най-значително увеличение на годишна база се наблюдава при попчето – 41,1% и бялата риба - с 16,2%, а най-слабо – при сома и шарана, съответно с 0,2% и 0,6%. В същото време средните цени на едро на паламуда, скумрията, сафрида и хека се понижават с между 0,7% и 7,4% (паламуд).

През първите седем месеца на 2015 г. средните цени на дребно на повечето основни видове риба бележат ръст спрямо съответния период на предходната година. Средно за периода, поскъпването се движи в рамките на 0,8%-10,5%, като е най-значително при средногодишната цена на дребно на акулата. В сравнение със седемте месеца на предходната година, намаление се отчита на средните цени на дребно на скумрията, шарана, толстолоба, пъстървата и херингата - с между 0,2% (шарана) и 19,7% (херингата).

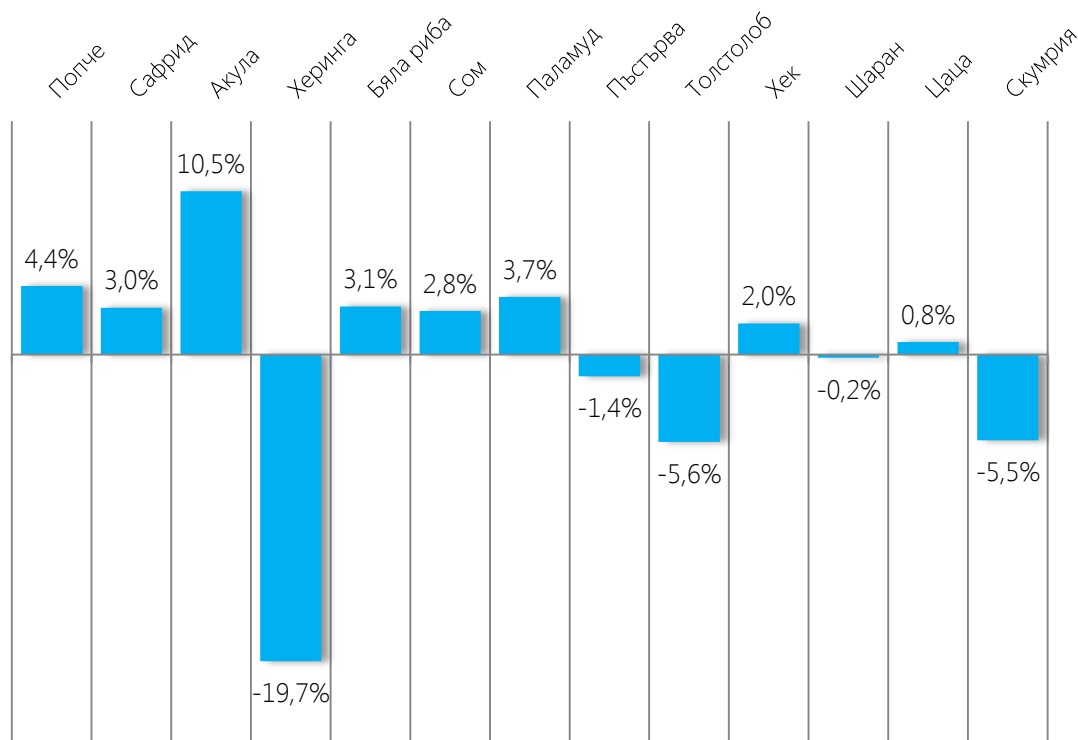
Таблица 13. Цени на дребно на основни видове риби към юли 2014 г. (лв /кг)

Видове риби	I	II	III	IV	V	VI	VII	I-VII средно
Скумрия	6,35	6,32	6,32	6,30	6,33	6,29	6,23	6,31
Цаца	2,65	2,66	2,65	2,55	2,50	2,46	2,46	2,56
Шаран	6,22	6,19	6,14	6,11	6,05	6,07	6,08	6,12
Хек	6,83	6,87	6,89	6,87	6,95	6,95	6,94	6,90
Толстолоб	3,90	3,93	3,93	3,72	3,46	3,58	3,53	3,72
Пъстърва	10,29	10,31	10,38	10,37	10,29	10,21	10,07	10,27
Паламуд	8,52	8,47	8,49	8,52	8,54	8,53	8,76	8,55
Сом	9,96	9,95	9,92	9,93	9,97	9,71	10,07	9,93
Бяла риба	7,25	7,27	7,33	7,45	7,66	7,66	7,62	7,46
Херинга	6,84	7,10	6,80	7,06	7,20	7,61	7,26	7,12
Акула	8,98	9,00	8,84	8,90	8,95	9,05	9,32	9,01
Сафрид	5,81	5,84	5,92	5,81	6,14	5,83	6,09	5,92
Попче	5,44	5,27	5,00	4,55	4,54	5,05	5,05	4,99

Таблица 14. Цени на дребно на основни видове риби към юли 2015 г. (лв /кг)

Видове риби	I	II	III	IV	V	VI	VII	I-VII средно
Скумрия	5,99	5,99	5,97	5,94	5,95	5,94	5,92	5,96
Цаца	2,66	2,64	2,64	2,60	2,49	2,49	2,51	2,58
Шаран	6,06	6,13	6,12	6,10	6,13	6,11	6,13	6,11
Хек	7,07	7,07	7,05	7,05	7,02	7,02	7,02	7,04
Толстолоб	3,47	3,52	3,51	3,49	3,50	3,55	3,56	3,51
Пъстърва	10,15	10,08	10,12	10,17	10,20	10,14	10,05	10,13
Паламуд	8,85	8,16	9,17	9,36	9,08	8,84	8,60	8,87
Сом	10,24	10,28	10,45	10,33	10,50	10,07	9,61	10,21
Бяла риба	7,77	7,71	7,69	7,68	7,66	7,68	7,63	7,69
Херинга	5,50	5,50	5,80	5,96	5,80	5,65	5,86	5,72
Акула	9,27	9,76	10,00	9,97	10,10	10,34	10,29	9,96
Сафрид	5,90	5,99	6,04	5,96	6,10	6,32	6,38	6,10
Попче	5,17	5,00	5,15	5,27	5,13	5,20	5,57	5,21

Графика 8. Изменение на цените през 2015 г. спрямо 2014 г.

Към края на 2015 г. се очаква цените на основните видове риба да останат сравнително стабилни, като преобладаваща част от тях продължат да се движат малко над нивата от предходната година. При относително запазване на търсенето, основен фактор за движение на цените на традиционните за България видове риба ще бъде размерът на улова и аквакултурното производство в страната, а за видовете, предлагани главно от внос – вносните цени.

9. Обобщение

- Общото количество консумирана риба през последната година в домашни условия и в заведенията за обществено хранене е средно на домакинство 17.4 кг, средно на лице – 7.3 кг.
- Годишната консумация на изследваните 16 стопански ценни вида в домашни условия и в заведенията за обществено хранене средно на домакинство е 6.1 кг, а средно на лице – 2.5 кг. В сравнение с 2013 г. консумацията на тези видове намалява с нови 2.9 кг средно на домакинство, след като намалява с 2.8 кг средно на домакинство през 2013 г. спрямо 2012 г.
- Най-значителен е дялът на шарана сред 16-те ценни стопански вида. Той формира дял от 49% от общата консумация на тези видове. Следва дъгова пъстърва (12%) и бяла риба (сулка) (10%). На четвърто и пето място са съответно пъстър толстолоб (8%) и сребриста каракуда (7%).
- Интересно е да се отбележи, че при евентуално занижение на цените шаранът би загубил част от дела си (4 процентни пункта) за сметка на други видове, а бялата риба (сулка) би запазила дела си.
- Домакинствата се снабдяват с риба и други водни организми основно от магазини и пазари – 90%, като този дял се увеличава спрямо 2012 и 2013 г.

- През 2014 г., както и в предходните години, най-висок е относителният дял на домакинствата, които считат, че ще повишат потреблението си, ако цените се понижат. Общо 67% биха повишили потреблението си, ако цените са по-ниски. За сравнение, 73% заявяват повишение през 2013 г. С най-високи и два относителни равни дяла са домакинствата, които съобщават, че ще повишат потреблението си, ако са цените са по-ниски с 5-10 % и ако цените са по-ниски с 10 до 20%.
- Данните показват, че ако цените на пазара се понижат, обемът на консумацията ще нарастне с 1,2 пъти, или до 8.0 кг средно на домакинство. Подобни данни за потенциално увеличение на консумацията се наблюдават и в предходните две години.
- Като цяло, преобладава положителното мнение на домакинствата, че на пазара се предлага качествена риба шаран, дъгова пъстърва, толстолоб и бяла риба (сулка).
- Сравнението при продажбите показва, че през 2014 г. са продадени над 70% от произведената риба за консумация, или с 10 процентни пункта над стойностите при съотношението произведена /продадена риба за предходната 2013 г.
- Без отчитане на данните за внос и износ не може да се направи коректно заключение за наличието на свръхпроизводство. Такива данни по видове риби са публични и достъпни единствено за два от 16-те ценни стопански вида – пъстърва и шаран. Вносът на двата вида е незначителен (практически няма такъв за шаран, а за пъстърва – около 6 тона през 2014 г.). Износът на шаран бележи постоянен и устойчив растеж за периода 2013-2015 г. (от 254 тона през 2013 г. на 381 тона през 2015 г.).
- Трябва обаче да се отбележи, че разликата между произведено и консумирано количество черна морска мида е малко над 2 тона през 2014 г., което като количество е близо 2 пъти повече в сравнение с 2013 г. И през двете наблюдавани години това е единственият от 16-те вида риба, който регистрира съществено надвишаване на произведеното количество над декларираното консумирано от домакинствата количество. Надвишаване – макар и със значително по-малко количество в сравнение с черната морска мида – се наблюдава през двете години за руска есетра, а през 2014 г. – и за африкански сом.

Европейски съюз

Проект **BG0713EFF-514-220513** се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013, съфинансирана
от Европейския фонд за рибарство на Европейския съюз

НОЕМА ООД
ул. Г. С. Раковски № 78, София 1000
www.noema.bg

Предал:

БОЯН ГРИГОРОВ

управител „НОЕМА“ ООД